

<p>BOSNA i HERCEGOVINA VIJEĆE MINISTARA Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</p>		<p>БОСНА и ХЕРЦЕГОВИНА САВЈЕТ МИНИСТАРА Агенција за предшколско, основно и средње образовање</p>
--	---	--

***Instrumentarij za vrednovanje i
samovrednovanje osnovne škole***

Interkulturalno i inkluzivno obrazovanje

Nakladnik:

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Za nakladnika:

Maja Stojkić , ravnateljica Agencije

Alisa Ibraković, zamjenica ravnateljice – rukovoditeljica Područne jedinice Sarajevo

Instrumentarij za vrednovanje i samovrednovanje osnovne škole

Interkulturalno i inkluzivno obrazovanje

Voditeljica projekta:

Branka Popić, stručna savjetnica za društvene nauke i umjetnost Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Konsultanti:

Arthur R. Ivatts

Nedžada Faginović

Učesnici u izradbi Instrumentarija za vrednovanje i samovrednovanje osnovne škole

Interkulturalno i inkluzivno obrazovanje

Radna skupina (Anex 1)

Urednica:

Branka Popić

Lektura:

Danica Vasilj

DTP:

Branka Zvečevac

Dizajn:

Jordan Studio, Sarajevo

Naklada:

400 primjeraka

Tisak:

Blicdruk, Sarajevo

Instrumentarij vrednovanja i samovrednovanja osnovnih škola u Bosni i Hercegovini na području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja

Predgovor

Instrumentarij vrednovanja i samovrednovanja škola na području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja izradila je Radna skupina u suradnji s Agencijom za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (u daljnjem tekstu Agencija) uz tehničku podršku UNICEF-a kako bi ga mogle koristiti škole, inspekcije i stručni savjetnici u procesu praćenja i vrednovanja kvalitete politike i prakse u području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja. Instrumentarij vrednovanja i samovrednovanja osmišljen je kao prihvatljiv prosvjetnim inspektorima i stručnim savjetnicima, kao i za interni proces samovrednovanja u osnovnim školama.

Kazalo

Uvod	
Zakonski okvir	7
Opći stručni komentari	9
Metodologija	10
Sustav vrednovanja	11
Preporuke	11
Obrazac s podacima o školi	12

Indikatori, njihove komponente i deskriptori

1. Usuglašeni operativni planovi, primjena i praksa u pogledu interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja
2. Upravljanje u odnosu na interkulturalni i inkluzivni odgoj i obrazovanje
3. Stvaranje interkulturalnog i inkluzivnog okružja – školska zajednica
4. Stvaranje interkulturalnog i inkluzivnog okružja – školske zgrade i učionice
5. Nastavni plan i program: planiranje, organizacija, pristup, inkluzija, sadržaj i resursi
6. Nastava i učenje
7. Ocjenjivanje, standardi koji se odnose na usvajanje znanja i podataka
8. Upis učenika
9. Nazočnost učenika u školama
10. Ponašanje (1) Disciplina
11. Ponašanje (2) Zlostavljanje/mobing
12. Ponašanje (3) Prelazak u drugu školu
13. Odgoj i društveni razvoj učenika
14. Roditelji i lokalna zajednica
15. Osoblje: zapošljavanje i stalno profesionalno usavršavanje

Zakonski okvir

Uzimajući u obzir Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini – 2003., Službeni glasnik BiH br. 18/03, odnosno njegove:

XIII. Prelazne i završne odredbe:

- 'Osnovne škole, skupa sa stručnim institucijama imaju obvezu implementacije i poštivanja principa i standarda utvrđenih zakonom te osigurati podjednako pružanje obrazovnih usluga svim učenicima'.

Članak 3.

- 'Omogućavanje pristupa znanju kao osnovi za razumijevanje sebe, drugoga i svijeta u kojem se živi';
- 'Osiguravanje optimalnog razvoja svake osobe uključujući i one s posebnim potrebama sukladno njihovom uzrastu, mogućnostima, i mentalnim i tjelesnim sposobnostima';
- 'Promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i priprema svake osobe za život u društvu koje poštuje principe demokracije i vladavine zakona';
- 'Razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji primjerenim civilizacijskim tekovinama upoznavajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu';
- 'Osiguranje jednakih mogućnosti obrazovanja i mogućnost izbora obrazovanja, neovisno o spolu, rasi, nacionalnoj pripadnosti, socijalnm i kulturološkom podrijetlu i statusu, obiteljski statusu, vjeroispovijesti, psihofizički i drugim osobinama ličnosti'.

Članak 4.

- 'Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem obrazovanju bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi'.
- 'Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uvjeta i mogućnosti za sve u započinjanju i nastavku daljnjeg obrazovanja'.

Članak 6.

- 'Škola ima odgovornost doprinijeti stvaranju, u vlastitoj i u sredini u kojoj djeluje, kulture koja poštuje ljudska prava i osnovne slobode svih građana kako je utemeljeno Ustavom i ostalim međunarodnim dokumentima na području ljudskih prava koje je potpisala Bosna i Hercegovina'.

Članak 7.

- 'Jezici konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine koristiti će se u svim školama sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine'
- 'Svi učenici će u školama izučavati pisma koja su u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini';

Članak 8.

- 'Jezik i kultura svake važnije manjine koja živi u BiH poštivat će se i uklapati u školi u najvećoj mogućoj mjeri izvedivo sukladno Okvirnoj konvenciji o zaštiti prava nacionalnih manjina'.

Članak 9.

- 'Škole će unaprjeđivati i štititi vjerske slobode, toleranciju i kulturu dijaloga'.

Članak 10.

- 'U nastavnim i drugim aktivnostima u školi se ne mogu uporabljivati ili izlagati didaktički i drugi materijali, niti davati iskaze nastavnika i drugog školskog osoblja koji bi se opravdano mogli smatrati uvrjedljivim za jezik, kulturu i religiju učenika pripadnika bilo koje nacionalne, etničke ili religijske skupine'.

Sukladno navedenom inkluzivno i interkulturalno obrazovanje jeste zakonski uvjetovano u svim školama u Bosni i Hercegovini.

Opći stručni komentari:

Nastavnici, prosvjetni inspektori i stručni savjetnici pri pedagoškim zavodima/instituciji/Zavodu za školstvo teže stalnom profesionalnom usavršavanju kako bi poboljšali kvalitetu i uspjeh svog rada sa školama i učenicima te doživjeli osjećaj profesionalnosti i zadovoljstva koji dolazi poboljšanjem stručnog znanja, vještina i saznanja. Za kvalitetu i uspjeh nastave i učenja potrebno je sustavno ocjenjivanje i mjerenje napretka učenika.

U tradicionalnom shvaćanju obrazovanja smatralo se kako postignuće učenika ovisi samo o intelektualnim sposobnostima učenika u kombinaciji s motivacijom za učenje. Iako je ovo shvaćanje još uvijek prihvaćeno, čime se objašnjavaju razlike u ishodima obrazovanja učenika, moderna psihološka i pedagoška istraživanja pokazala su kako je potrebna daleko sofisticiranija i kompleksnija analiza ukoliko nastavnici žele u potpunosti shvatiti izražene razlike u učeničkim postignućima.

Na međunarodnoj razini jača svijest unutar pripadnika obrazovne zajednice o utjecaju mnogobrojnih čimbenika na spremnost učenja, motivacije i ishoda nastojeći utvrditi te čimbenike. Mnogi pobrojani čimbenici prisutni su u učionici u kojoj nailazimo na različitost spolova, etničku pripadnost, kulturalno podrijetlo, jezik i vjeroispovijest. Poznato je kako učenici imaju višestruku inteligenciju i kako na njihova postignuća i brzinu učenja utječu mogućnosti intelektualnog izražavanja te kako što najviše odgovara njihovom stilu učenja.

Interkulturalno obrazovanje

Poradi zastupljene različitosti etničke pripadnosti, kulturalnog podrijetla, jezika i vjeroispovijesti, učionica predstavlja multikulturalnu zajednicu. Po završetku škole uključuju se u raznoliko društvo Bosne i Hercegovine i svijeta u kojem živimo. 'U suštini, interkulturalno obrazovanje događa se tijekom učenja onih kultura, i o onim kulturama, kojima ne pripadaju oni koji o tome uče' ¹

Cilj interkulturalnog obrazovanja jeste premostiti pasivnu koegzistenciju i ostvariti održiv način zajedničkog življenja u multikulturalnom društvu postizanjem razumijevanja između različitih kulturalnih skupina, njihovog uzajamnog poštivanja i uspostavom dijaloga."²

Interkulturalno obrazovanje jeste učenje koje se odvija u obrazovnom kontekstu koji potiče uzajamno povjerenje, poštivanje, sklad i toleranciju.

Inkluzivno obrazovanje

Primjena inkluzivne obrazovne politike u praksi ne znači kako se učenici s posebnim potrebama u učenju svakodnevno uključuju u uobičajeno obrazovno okruženje. Radna definicija inkluzivnog obrazovanja ovog dokumenta podrazumijeva slijedeće: 'Bit inkluzivnog obrazovanja je u promjeni i primjeni dogovorenih operativnih planova u cilju ostvarivanja različitih potreba učenika u učenju. 'Stoga je prvenstveno riječ o promjeni strukture primjene i prakse, a ne o promjeni ljudi. Dužnost škole jeste na odgovarajući način odgovoriti na različite potrebe učenika u učenju.

Primjena inkluzivnog i interkulturalnog odgoja i obrazovanja u školama u Bosni i Hercegovini predstavlja važan iskorak. Značaj ove odluke naglašen je etničkom, kulturalnom i vjerskom raznolikošću ove zemlje, te njenom novijom poviješću.

¹ Kao što je detaljno opisano u 'Izvešću o školskoj i nastavnoj praksi u BiH iz perspektive interkulturalnog obrazovanja,' Report on curricular and school practices in BiH from the perspective of intercultural education.', str.10.

² 'Smjernice UNESCO-a za interkulturalno obrazovanje/UNESCO Guidelines on Intercultural Education', UNESCO, Pariz 2006., str.18

Metodologija

Razumljivo je kako promjena i pomak obrazovnih ciljeva k inkluzivnosti i interkulturalnosti stvara određene poteškoće u ocjenjivanju učinkovitosti i vrijednosti. Tematika jeste neopipljiva, pa je moguće očekivati poteškoće u odnosu na razboritu i objektivnu evaluaciju na institucionalnoj razini.

Evalvacija ishoda obrazovanja u Bosni i Hercegovini je u razvojnoj fazi. Radna skupina u suradnji s Agencijom izradila je Instrumentarij vrednovanja i samovrednovanja rada osnovnih škola u Bosni i Hercegovini. Nastojalo se osigurati inspektorima i školama u Bosni i Hercegovini nastavak razvijanja jedinstvene evaluacijske tehnike te mjerenje i ocjenjivanje učinkovitosti obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Praćenje u obrazovanju je prilično izravan proces kojim se dolazi do nedovoljno obrađenih podataka koji indentificiraju uzroke, a na osnovi kojih se poduzimaju odgovarajuće mjere. U Instrumentariju vrednovanja i samovrednovanja nalazi se cjelokupan skup indikatora dobre politike, primjene i prakse u inkluzivnom i interkulturalnom obrazovanju.

Instrumentarij vrednovanja sadrži petnaest poglavlja s danim indikatorima i pratećim komponentama u kojima se evidentiraju dokazi o potkrepljenju dosadašnjih aktivnosti škole. Za svaku pobrojenu komponentu navede se i ukratko opišite aktivnost škole, koja se odnosi na tu komponentu, uz dodatak informacija o njenoj djelotvornosti. Navode se samo aktivnosti koje se odnose na spomenutu komponentu. Također, daje se opća procjena aktivnosti svakog indikatora poradi djelotvorne primjene i rezultata. Molimo uočite kako navedene aktivnosti moraju pr pratiti dokumentaciju kao dokazni materijal kojeg mogu dobiti na uvid svi sudionici uključujući inspektore, stručne savjetnike i članove Školskog odbora.

Instrumentarij vrednovanja daje školi prostora samostalno ili uz upute prosvjetnog inspektora i stručnog savjetnika navesti svoje prioritete za naredne aktivnosti koje smatra primjerenima u ostvarivanju danog indikatora ili komponente.

Škole, prosvjetni inspektori i stručni savjetnici dobiti će primjerak Instrumentarija vrednovanja i samovrednovanja u tiskanom i elektronskom obliku.

Članovi Radne skupine i Agencija preporučuju školi proslijediti Instrumentarij vrednovanja osoblju škole kako bi se upoznali sa sadržajem dokumenta. Nakon toga treba održati obuku osoblja na radnom mjestu kako bi se moglo razgovarati o pitanjima koja se odnose na dogovoreni operativni plan, primjenu i praksu na području interkulturalnosti i inkluzije. Također, škola treba pripremiti plan primjene Instrumentarija vrednovanja i imenovati odgovorne uposlenike određujući vremenski okvir obavljanja aktivnosti. Iako se Instrumentarij može koristiti selektivno, s obzirom na pojedinačne indikatore predviđeno je kako škola treba da uradi cjelokupno vrednovanje u razdoblju od godinu dana od dana uvođenja dokumenta u praksu.

Sustav ocjenjivanja

Dani su deskriptori koji vam mogu pomoći u ocjeni. Ocjene 1, 2 i 3 odnose se na slijedeće kriterije:

1. Sigurni smo u mjere koje je škola poduzela po pitanju indikatora ; u potpunosti smo primijenili sve komponente na ovom području, a ono što je urađeno bilo je uspješno pri realiziranju ciljeva i na djelotvoran način praćeno i vrednovano sukladno danim ključnim komponentama.
2. Kada je riječ o ovom indikatoru škola je djelimično sprovela aktivnosti ali postoji svijest o nedostacima i rješenjima na koji način se mogu otkloniti postojeći nedostatci.
3. Vrlo malo je urađeno kad je riječ o ovom području i škola zaista nije spremna u ovoj fazi na bilo kakve aktivnosti. Međutim, postoji mišljenje kako treba raditi na identifikaciji i poboljšanju prioriternih aktivnosti u skorašnjoj budućnosti.

Preporuka

Radna skupina i Agencija preporučuju Instrumentarij vrednovanja i samovrednovanja djelatnicima u školi, prosvjetnim inspektorima i stručnim savjetnicima pri ministarstvu obrazovanja. Instrumentarij se može koristiti za eksterno vrednovanje pedagoških zavoda/institucija/Zavoda za školstvo i ministarstava prosvjete/obrazovanja. Uvjereni smo kako će primjena Instrumentarija biti sukladna profesionalnom načelu dobre prakse. Agencija očekuje objektivne povratne informacije o primjeni Instrumentarija od spomenutih sudionika kako bi se uradila analiza ove inicijative u trećoj godini uporabe dokumenta.

Instrumentarij evalvacije škole na području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja

Obrazac s podacima o školi

1	Naziv škole						
2	Službeni referentni broj škole						
3	Ime i prezime ravnatelja/ice						
4	Adresa škole						
5	Telefonski broj	6. Broj faksa			7. E-mail adresa		
8	Adresa web - stranice, ako je važno						
9	Vrsta škole						
10	Uzrast učenika	Najmlađi				Najstariji	
11	Broj upisanih učenika	Djevojčice		Dječaci		Sveukupno	
12	Ime i prezime predsjednika Školskog odbora				13. Telefonski broj predsjednika Školskog odbora		
14	Broj službeno registriranih učenika s posebnim potrebama u učenju	Djevojčice		Dječaci		Sveukupno	
15	Broj učenika kojima je materinski jezik, jezik manjina	Djevojčice		Dječaci		Sveukupno	
16	Broj osoblja uposlenog u školi	Uposlenica		Uposlenika		Sveukupno	
17	Broj nastavnika	Nastavnica		Nastavnika		Sveukupno	
18	Broj ostalog plaćenog osoblja (uključujući asistente u razredu/asistente nastavnika, savjetnike i druge stručnjake)	Nastavnica-pomoćnica		Nastavnik - pomoćnik		Sveukupno	
19	Ime i prezime domara				20. Telefonski broj domara		

Pripadnost jednom od konstitutivnih naroda BiH	Djevojčice	Dječaci	Žene	Muškarci
Bošnjaci				
Hrvati				
Srbi				
Nacionalne manjine ³ Dodati polje i podatke za svaku od nacionalnih manjina, čiji je pripadnik/ca evidentiran u školi				

³ http://bs.wikipedia.org/wiki/Bosna_i_Hercegovina Nacionalne manjine u Bosni i Hercegovini: Albanci, Crnogorci, Česi, Italijani, Jevreji, Jugosloveni, Mađari, Makedonci, Nijemci, Poljaci, Romi, Rumuni, Rusi, Rusini, Slovaci, Slovenci, Turci, ostali

Pripadnost etničkoj i kulturalnoj skupini učenika u školi	Djevojčice	Dječaci	Sveukupno
Bošnjaci			
Hrvati			
Srbi			
Albanci			
Crnogorci			
Rusini			
Turci			
Jugoslaveni			
Romi			
Ostali			
Neopredijeljeni			

INDIKATOR 1.

Usuglašeni operativni planovi, primjena i praksa na području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja

Komponente uspješne primjene i prakse

- 1.1. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku, uvršten u godišnji plan i program rada koji pojašnjava primjenu interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja koji podržava ravnatelj škole, školsko osoblje i školski odbor.
- 1.2. Plan interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja je nophodan ravnatelju i osoblju škole, kao i članovima školskog odbora.
- 1.3. Plan ističe interkulturalni i inkluzivni pristup odgoja i obrazovanja kao obrazovanje za različitost obuhvaćajući školu u cjelini
- 1.4. Plan je rezultat opširnog savjetovanja s osobljem, članovima školskog odbora, učenicima, roditeljima i lokalnom zajednicom
- 1.5. Plan sadrži zahtjeve i kriterije periodičnog praćenja i vrednovanja uključujući skupine učenika različite rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba i jezika.
- 1.6. Plan sadrži argumente utemeljene zakonom i u praksi po pitanju interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja
- 1.7. U planu je utvrđen način promoviranja, poštivanja i obilježavanja etničkih, kulturalnih, vjerskih i jezičnih različitosti u školi
- 1.8. U planu se konkretno navodi kako je škola inkluzivna za sve rodne, etničke, vjerske i jezične skupine i djecu s posebnim potrebama
- 1.9. Plan i važnost koja mu se pridaje prikazani su u školskoj brošuri i na web - stranici škole
- 1.10. Plan podrazumijeva redovit proces revizije uz određivanje vremenskog okvira
- 1.11. Interkulturalnost i inkluzija uvršteni su u sve usuglašene operativne programe i planove škole uključujući predmete u nastavnom planu i programu
- 1.12. Plan obuhvaća pojedinosti po pitanju definicije rasizma, netolerancije, netrpeljivosti i međunacionalnog uznemiravanja, kao i način na koji će škola rješavati, evidentirati i prijavljivati izgrede rasističkog uznemiravanja uz pojašnjenje postupaka rješavanja žalbe koja se odnosi na ovu vrstu izgrede.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini škole

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usuglašenosti s komponentama, treba potkrijepiti dokumentacijom koju mogu dobiti na uvid svi sudionici uključujući inspektore, stručne savjetnike i članove Školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji mogu pomoći u ocjeni

1. Izrađen je u pisanom obliku usuglašeni operativni plan u vlasništvu kolektiva škole i određeno je školsko osoblje koje će biti odgovorno za njegovu primjenu. Škola prati i evalvira interkulturalne i inkluzivne planove tako što sprovodi periodičnu ocjenu svih skupina učenika podrazumijevajući skupine učenika različite rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, posebnih potreba i jezika po pitanju pristupa, pohađanja nastave i školskih postignuća. Rezultati ovih ocjena dovode do odgovarajućih akcija u cilju prevazilaženja razlika u postignućima učenika.
2. Škola nema pisani usuglašeni operativni plan, ali uprava škole ima svijest o važnosti interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja i nastoji sprovesti najvažnija načela. Škola nema dovoljno vremena, niti resursa kako bi poklonila veću pozornost praćenju i vrednovanju plana. U školi tvrde kako je većina učenika i roditelja zadovoljna radom škole.
3. U školi se iskazuje malo znanja ili razumijevanja kada je riječ o interkulturalnosti ili inkluzivnosti u odgoju i obrazovanju, ali postoji zainteresiranost kako bi se saznalo više o tomu i reagiralo konstruktivno u narednom razdoblju. Postoji svijest kako je potrebno uraditi mnogo više po pitanju sprovođenja navedenih komponenti, ali škola ima druge prioritete u ovom trenutku i nije spremna za to.

INDIKATOR 2.

Vođenje i upravljanje po pitanju interkulturalnosti i inkluzivnosti odgoja i obrazovanja

Komponente uspješne primjene i prakse

- 2.1. Ravnatelj škole i školsko osoblje nastoje svakog pojedinca ohrabriti kako bi se svi osjećali dobrodošlima
- 2.2. Ravnatelj škole i imenovani član osoblja preuzimaju sveukupnu odgovornost pri implementaciji usuglašenog operativnog plana interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja uz opis posla u pisanom obliku
- 2.3. Školska administracija ima točan, ažuriran profil statusa svojih učenika, školskog osoblja i članova školskog odbora po pitanju rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika i ti podatci se koriste pri identifikaciji i unaprijeđivanju interkulturalnosti i inkluzivnosti u školi
- 2.4. Ravnatelj škole je u potpunosti informiran o teoriji i praksi interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja i osigurava svima, koji sudjeluju u životu i radu škole, upoznavanje s relevantnim pitanjima, te kako u tu svrhu razviti i koristiti odgovarajući odabir tehnika komunikacije uključujući školsku brošuru, web - stranicu škole, oglasne ploče unutar škole, publikacije, letke, izložbe, obuke, sastanke, kućne posjete i snimke na DVD – u, audio kazete i sl.
- 2.5. Članovi nastavnog osoblja mogu očitovati relevantne aktivnosti na području interkulturalnosti i inkluzivnosti u okviru svog područja odgovornosti i predmeta, što bi trebalo evidentirati u njihovom godišnjem planu i programu rada škole i ocjeni učinka, odnosno ostvarenog rezultata rada
- 2.6. Članovi školskog odbora su u potpunosti upoznati s relevantnim pitanjima, a jedan član je imenovan kao osoba koja ima potpunu odgovornost u pružanju potpore i suradnje u praćenju i vrednovanju indikatora inkluzivnog i interkulturalnog obrazovanja koje sprovodi škola. Ravnatelj ili član školskog osoblja zaduženi za inkluziju i interkulturalno obrazovanje uz redovito slanje izvješća školskom odboru.
- 2.7. Postojeći godišnji plan i program rada škole obuhvaća sažetak praćenja i vrednovanja politike o interkulturalnom i inkluzivnom odgoju i obrazovanju detaljno navodeći prioritete za narednu godinu unutar vremenskog okvira.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Ravnatelj škole ima jasnu viziju i daje prioritet učinkovitoj sprovedbi usuglašenog operativnog plana i programa rada škole. Osigurava vlastitu obuku i obuku svojih kolega te članova školskog odbora kako bi škola u potpunosti bila upoznata s važnošću interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja. Također, brine o tomu kako bi svi sudionici bili upoznati sa životom i radom škole uključujući učenike, njihove roditelje i lokalnu zajednicu. Razredni i predmetni nastavnici planiraju primjenu plana tijekom svakodnevnih aktivnosti rada u školi. Školski odbor je upoznat s tim aktivnostima i ostvaruje suradnju. Pisane i govorne poruke škole, uz ponašanje svih odraslih članova školske zajednice i djece, pokazuju jasno razumijevanje, zalaganje i predanost važnosti samopoštivanja, povjerenja i pouzdanosti u osobnom, skupnom, etničkom i vjerskom identitetu i njegovanju poštivanja podrijetla uključujući materinski jezik. Ravnatelj škole i osoblje imaju visoka očekivanja od pojedinaca i skupina bez obzira na njihovu rodnu pripadnost, postojanje posebnih potreba, etničku pripadnost, kulturno podrijetlo, vjeroispovijest i jezik.
2. Vizija i pravac koji slijedi škola je inkluzivan, a u nekim predmetnim područjima nastavnog plana i programa sprovode se aktivnosti na promoviranju interkulturalnog razumijevanja gdje učenici uče i o onim kulturama koje nisu njihove. Neki nastavnici su imali obuku na radnom mjestu i izrazili interes za politiku interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja.
3. Škola treba identificirati prioritete implementacije interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja te škola smatra kako su dužni to uraditi. Ponekad se u viziji škole ravnatelja ignorira potreba za individualnošću svih učenika kako bi se osjećali uključenim, prihvaćenim kao dio zajednice te potreba razumijevanja i poštivanja različitosti. Školski odbor nema jasan stav po tom pitanju.

INDIKATOR 3.

Stvaranje interkulturalnog i inkluzivnog okružja – školska zajednica

Komponente uspješne primjene i prakse

- 3.1. Cjelokupna školska zajednica nastoji osigurati u prvom i svim kasnijim kontaktima sa svakom osobom, posebice s djecom, iskrenu dobrodošlicu neovisno o uzrastu, rodnoj i etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, jeziku kojim pojedinac govori, posebnim potrebama i nacionalnom identitetu.
- 3.2. Kompletna unutarnja i vanjska komunikacija na svim razinama nastoji promovirati filozofiju i načela škole u kojima se pojedincu nastoji pružiti ohrabrenje, otklanjanje sumnji i pokazivanje iskrene dobrodošlice
- 3.3. Poduzete su aktivnosti oko dostupnosti informacija o životu i radu škole neovisno o rodnoj ili etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, jeziku, pismenosti i posebnim potrebama
- 3.4. Poduzete su sve aktivnosti kako bi se osigurao dotok informacija od roditelja i učenika o školi i uvažavanje njihovog mišljenja kako bi se odgovor škole jasno priopćio roditeljima i učenicima
- 3.5. Članovi Školskog odbora, osobnim i zajedničkim stavom, prihvaćaju i promoviraju interkulturalnu i inkluzivnu politiku škole
- 3.6. Šira školska zajednica upoznata je s cjelovitim i usuglašenim operativnim planom o interkulturalnosti i inkluziji i njegovoj primjeni uz uvažavanje mišljenja zajednice
- 3.7. Interkulturalnost i inkluzija ističu se redovito kao dio programa unutar rada vijeća roditelja škole i vijeća učenika škole, kao obvezatni u osnovnim školama u Bosni i Hercegovini
- 3.8. U Etičkom kodeksu škole promovira se inkluzija, interkulturalni dijalog, razumijevanje i tolerancija, kao i na istaknutim mjestima u različitim dijelovima škole i, po potrebi, na svim jezicima te lokalne zajednice
- 3.9. Na oglasnoj ploči, u ulaznom holu škole, postavljene su fotografije s imenima članova osoblja škole
- 3.10. Cilj škole je ostvariti okružje za učenje u kojem će se učenici pripremati za život u multietničkom/multikulturalnom društvu u kojem je zastupljena različitost vjeroispovijesti i jezika te gdje je različitost standard i pravilo.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

- Ravnatelj škole i osoblje koje radi u školi pokazuje beskompromisnu predanost i zalaganje pri sprovedbi i promociji usuglašenog operativnog plana koji se odnosi na interkulturalnost i inkluziju dajući im prioritet. Evidencije o obuci osoblja pružaju dokaz o dosljednom programu obuke u kojem sudjeluje maksimalan broj osoblja. Ravnatelj i učitelji razredne nastave u godišnjem izvješću navode pojedinosti iz prethodne prakse i daju naredne planove i ciljeve. Osoblje škole dočekuje posjetitelje srdačnom dobrodošlicom . Škola koristi medije kako bi priopćila informaciju o radu i događanjima u školi.
- Nastavnici u školi su, uglavnom, svjesni važnosti stvaranja i promoviranja interkulturalnog i inkluzivnog okružja u školi. Šira zajednica i roditelji također sudjeluju, te su osviješteni kako treba ostvariti sveobuhvatan aktivan pristup na razini škole
- U okolnostima koje vladaju u školi ravnatelj i školsko osoblje smatraju kako škola ima pravo pridavati manju važnost planu za interkulturalno i inkluzivno obrazovanje, ali shvaćaju kako u dogledno vrijeme moraju riješiti ova pitanja budući su i zakonom uvjetovana.

INDIKATOR 4.

Stvaranje interkulturalnog i inkluzivnog okruženja u školskom objektu i učionicama

Komponente uspješne primjene i prakse

- 4.1. Kako bismo bili sigurni je li škola inkluzivna institucija na prilazu školi i ulazu u školu istaknuta su obilježja s jasnim imenom škole napisana na jezicima koji se govore u lokalnoj zajednici
- 4.2. Na glavnom ulazu školskog objekta postavljen je na vidljivo mjesto znak „Dobrodošli“ na jezicima lokalne zajednice
- 4.3. U unutrašnjosti glavnog ulaza nalaze se jasni znakovi koji upućuju gdje se nalazi glavni ured i prijam za posjetitelje na jezicima te zajednice
- 4.4. Ulazni dio škole, hodnici i stubište ukrašeni su radovima učenika
- 4.5. U ulaznom dijelu škole, u hodnicima i na stubištima nalaze se slike, plakati, knjige, fotografije, rukotvorine i materijali o skorašnjim događanjima koje je organizirala škola ili zajednica kroz koje škola pridaje važnost kulturalnoj različitosti zastupljenoj u lokalnoj zajednici
- 4.6. U ulaznom dijelu škole, u hodnicima i na stubištima nalaze se materijali koji svjedoče o važnosti koju škola pridaje kulturalnoj raznolikosti i inkluziji u Bosni i Hercegovini i u svijetu
- 4.7. Škola na razne načine upućuje i prenosi uočljive i dosljedne poruke promovirajući različitost i inkluziju te ističući kako su zabranjeni rasizam, netolerancija, netrpeljivost i međunacionalno uznemiravanje
- 4.8. Škola aktivno djeluje na uklanjanju grafita i napisa rasističkog, uvredljivog i pogrdnog sadržaja
- 4.9. Sve učionice pružaju ugodno i poticajno okruženje u kojem se nalaze sadržaji iz nastavnog plana i programa rada i u njima su istaknuti pohvaljeni pojedinačni i skupni radovi učenika; u učionici su prikazani i drugi sadržaji koji pobuđuju interes, postavljanje pitanja i divljenje; prikazana su razredna pravila osmišljena na demokratski način i trajno su izloženi sadržaji koji odražavaju kulturnu i jezičnu različitost zajednice, Bosne i Hercegovine i svijeta.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode kao dokaz usklađenosti s komponentama treba podržavati dokumentacija koju mogu dobiti na uvid svi sudionici uključujući inspektore, stručne savjetnike i članove školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji vam mogu pomoći u ocjeni

1. Postoji jasan dokaz kako škola ozbiljno shvaća i spoznaje kulturološku različitost i iskazuje to filozofijom, okruženjem i načelima koji prožimlju školski prostor, objekt i učionice. Napisi, znakovi, oglasne ploče i informacije o školi uključuju sve etničke i vjerske zajednice te njihove kulture i jezike. Vodi se briga o izbjegavanju situacija u kojoj posjetitelj osjeća nervozu i zbunjenost - posjetitelji se uvijek iznova ohrabruju i umiruju simbolima koji su odraz njihovog kulturnog podrijetla, naslijeđa i jezika. Također, ima dokaz kako se vodi briga o obilježjima i napisima u školi i u učionicama te se iskazuje poštivanje na području interkulturalnosti u zajednici i u svijetu. Isto tako je jasno kako su obilježja osmišljena i postavljena uvažavajući estetiku. Učionice i ostali prostori za izvedbu nastave i učenje pokazuju dosljednu brigu i interes koji škola u cijelosti ostvaruje po pitanju interkulturalnog i inkluzivnog okruženja.
2. Uložen je vidljiv trud kako bi se školski objekti i učionice učinili prostorom u kojem se posjetitelji i učenici osjećaju dobrodošlo u najvećoj mogućoj mjeri, pa su ukrašeni živopisnim prikazom kroz radove učenika. Na pojedinim mjestima u školi prikazani su sadržaji koji svjedoče o etničkoj, kulturnoj i vjerskoj različitosti u svijetu, a ponekad i u lokalnoj zajednici. Izloženi su primjerci koji uzdižu ljudski rod, čovječnost i interkulturalnost. U učionicama se postavljaju radovi učenika tijekom polugodišta i nužno ne odražavaju svakodnevni napredak kroz nastavni plan i program. U školi se nalaze jasna obilježja i informacije posjetiteljima, ali napisi na njima nisu na različitim jezicima.
3. Škola nastoji stvoriti ugodno, čisto i uredno okruženje učenicima i osoblju. Učenički radovi izloženi su, ali se malo ili nimalo vodi briga o tomu kako bi se osigurao svim učenicima i njihovim roditeljima osećaj uključenosti i prihvaćenosti te kako se njihova kultura prihvaća, cijeni i uvažava. Škola planira sprovesti ove aktivnosti kada budu na raspolaganju novčana sredstva.

INDIKATOR 5.

Nastavni plan i program: planiranje, organizacija, pristup, inkluzija, sadržaj i resursi

Komponente uspješne primjene i prakse

- 5.1. Nastavni plan i program (NPP) planira se promišljeno kako bi se ispoštovala učenika uvažavanjem po pitanju njihovog predznanja, obrazovanja i postignuća, etničke pripadnosti, kulturnog i socijalnog podrijetla, vjeroispovijesti, jezičnih i posebnih potreba učenika, te i po pitanju različitih stilova učenja
- 5.2. Raspored učenika po razredima ili skupinama za učenje organizira se i priprema kako učenici različitog podrijetla i pripadnosti ne bi bili diskriminirani u odnosu na druge učenike time što će biti nesrazmjerno zastupljeni zbog odabira koji se zasniva na nevažnim kriterijima etničke pripadnosti, kulturnog i socijalnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika
- 5.3. NPP se planira tako kako bi osigurao prisustvo i promoviranje kulturalne i jezične različitosti u okviru nastavnih sadržaja i predmeta
- 5.4. U planiranju NPP-a uzima se u obzir praćenje podataka o obrazovanju i postignućima različitih skupina učenika uključujući njihovu etničku i rodnu pripadnost
- 5.5. U planiranju nastavnog plana i programa treba osigurati učenicima s potrebama u učenju korisno sprovođenje inkluzije u školi te im pružiti odgovarajuću potporu
- 5.6. U planiranju nastavnog plana i programa osigurava se kako ne bi jezična različitost učenika, odnosno činjenica kako učenici govore različitim jezicima, predstavljala prepreku jednakom pristupu nastavnom planu i programu te se za učenike osigurava dodatna jezična potpora
- 5.7. Nastavnim planom i programom osigurano je oslanjanje sadržaja na etničku pripadnost, kulturno podrijetlo uključujući povijest i naslijeđe svih učenika u školi te se promovira različitost na način koji dopušta afirmativan osobni i skupni identitet za sve skupine i pojedince zastupljene u toj školskoj zajednici
- 5.8. Nastavni plan i program uključuje razne vjerske blagdane i, po potrebi, su uvršteni u školski kalendar blagdana i proslava
- 5.9. U nastavnom planu i programu podržava se i potiče jezična različitost u školi i zajednici i taj proces je inkluzivan za jezike manjina
- 5.10. Škola na aktivan način nastoji osigurati kako bi nastavni plan i program sadržavao sve potrebite elemente i informacije koje se oslanjaju na resurse koji doprinose interkulturalnom i inkluzivnom učenju i koji odražavaju pozitivnu sliku po pitanju etničke, kulturalne, vjerske i jezične skupine zastupljene u školi i zajednici, te u Bosni i Hercegovini i u svijetu
- 5.11. Knjige i sredstva za izvođenje nastave i učenje provjeravaju se radi onemogućavanja neobjektivnosti i predrasuda po pitanju rodne pripadnosti, kulturološkog podrijetla i vjeroispovijesti
- 5.12. Škola osigurava identifikaciju i odbacivanje izvora, koji iskazuju rasističke elemente, seksističku i vjersku netoleranciju, kao i druge moguće diskriminatorne materijale
- 5.13. Škola osigurava knjige u knjižnici i zbirke knjiga u učionicama bez sadržaja spomenutih u prethodnoj rečenici

- 5.14. Informacije i sadržaji u nastavnom planu i programu izvode se u odnosu na različitost kultura i vjera u lokalnoj i školskoj zajednici
- 5.15. NPP se planira kako bi osigurao pristup predmetima za sve učenike, bez obzira na njihova različita vjerska shvaćanja i kulturološku osjetljivost
- 5.16. U NPP-u se nalaze sadržaji koji učenicima pomažu shvatiti zbivanja iz povijesti koji se odnose na ugnjetavanje i potlačivanje određenih skupina uključujući Rome i robove u Africi
- 5.17. NPP obuhvaća teme o nejednakosti i društvenoj nepravdi koje se dovode u svezu i o kojima se vode rasprave
- 5.18. Putom školskog NPP-a, učenicima se redovito pruža mogućnost uživati u nastavnim sadržajima o kulturalnosti i stjecanju iskustava koje ih obogaćuje i upotpunjuje uključujući obrazovne posjete izvan škole koje odražavaju i promoviraju različitost
- 5.19. Škola, roditelji i lokalna zajednica pružaju veliki izbor izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti učenicima olakšavajući i potičući njihovo sudjelovanje uključujući i sudjelovanje onih učenika koji su izloženi kulturološkoj izolaciji ili rasističkom uznemiravanju
- 5.20. Školski program izvannastavnih aktivnosti planira se uvažavajući rodne razlike, etničku pripadnost, kulturno podrijetlo, moguće prepreke te jezik sukladno interesima u školi i zajednici
- 5.21. Izvođenje aktivnosti učenicima jedne rodne pripadnosti smatra se opravdanim i prikladnim u slučajevima kulturalne ili vjerske osjetljivosti
- 5.22. Škola nastoji stvoriti jednaku zastupljenost učenika u svim školskim skupinama i timovima
- 5.23. Program koristi stručnost, talente i resurse škole, roditelje i lokalnu zajednicu kako bi se obogatila i proširila postojeće aktivnosti
- 5.24. Škola pažljivo prati sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima u cilju identifikacije neobjašnjenih ili neopravdanih razlika u pristupu koji se odnose na pripadnost određenoj rodnoj, etničkoj ili kulturološkoj skupini, odnosno na skupinu koja ima posebne potrebe ili govori određenim jezikom
- 5.25. Škola daje prioritet izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima zbog uvažavanja raznolikosti, promoviranja povezanosti unutar zajednice i unaprijeđenja neformalnog učenja i učeničkih postignuća
- 5.26. Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti planiraju se uz dužno uvažavanje skrbi koju roditelji imaju zbog sigurnosti svoje djece i raspoloživosti sredstava za prijevoz djece
- 5.27. Škola osigurava kontinuitet u pogledu nastavnog plana i programa tijekom premještanja učenika iz razreda ili skupine za učenje i tijekom prelaska na narednu razinu obrazovanja.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama treba podržavati dokumentacija koju mogu dobiti na uvid svi sudionici uključujući inspektore, stručne savjetnike i članove školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji vam mogu pomoći u ocjeni

1. Izradba školskog NPP-a dosljedno se provjerava po detaljnoj listi komponenti koje se odnose na interkulturalni i inkluzivni odgoj i obrazovanje. Provode se česte revizije sadržaja NPP-a kako bi se ocijenio njegov učinak na učenje. Podatci o stečenom znanju i postignućima analiziraju se s obzirom na etničku i kulturalnu skupinu u školi, rodnu pripadnost i materinski jezik. NPP uvažava ove redovite analize. Sredstva, materijali, sadržaji i informacije potrebni za NPP, kao i knjige, nabavljaju se po kriterijima osiguranja pristupa materijalu za sve učenike uključujući i one kojima materinski jezik nije opći jezik na kojem se izvodi nastava, učenike koji dolaze iz manjinskih kulturalnih skupina, različite rodne pripadnosti, te učenike s posebnim potrebama u odgoju i obrazovanju.
2. NPP se planira uz propise nadležnog županijskog ministarstva prosvjete. Kada se ukaže prigoda, sadržaj se nastoji učiniti inkluzivnim tako što će se osigurati da materijal bude interkulturalnost materijala. Učenici se raspoređuju krajnje promišljeno i oprezno, ali uvijek u najboljem interesu učenika. Tijekom nabavke novih knjiga i materijala za učenje, škola treba uzeti u obzir interese učenika iskazujući na taj način inkluzivnost prema učenicima koji imaju različito kulturalno podrijetlo. U planiranju NPP-a obično se ne uzimaju u obzir podatci o stečenom znanju i postignutim vještinama različitih skupina učenika iako nastavnici ulažu dosta truda kako bi nastavni sati bili zanimljivi i poticajni za većinu učenika.
3. Nastavnicima je ostavljena sloboda kod planiranja NPP-a po svom nahođenju, ali uz odgovornost uključivanja sadržaja po pitanju kulturalnosti. Postoji opća potpora i poticaj u ovom smislu, ali ni ravnatelji, niti viši koordinatori za nastavni plan i program /predsjednici aktiva ne prate taj proces. Učenici su podijeljeni u skupine na osnovi sposobnosti, ali bez ocjene po pitanju različitosti, kao i bez ocjene je li moguće da na pristup NPP-u utječe etnička, rodna i vjerska pripadnost, kulturno podrijetlo i jezik kojim govore. Škola potiče učenike govoriti jezikom na kojem se izvodi nastava.

INDIKATOR 6.

Nastava i učenje

Komponente uspješne primjene i prakse

- 6.1. Plan nastavnih sati i nastavne strategije odražavaju obrazovne potrebe na razini svakog učenika uključujući i djevojčice i dječake, kao i učenike iz skupine manjinske etničke pripadnosti, kulturalnog podrijetla, skupine učenika koji govore određenim jezikom i različitim vjeroispovijesti
- 6.2. Nastava odražava stav tretirati sve učenike podjednako
- 6.3. Nastavne strategije redovito potiču učenike na razgovor sa svojim nastavnicima o postignutom uspjehu, osobnim ciljevima i predviđenoj razini usvojenog znanja
- 6.4. Nastavni sati počinju upoznavanjem učenika s nastavnim ciljevima
- 6.5. Plan nastavnih sati redovito služi pri praćenju i procjeni razine kojom doprinosi afirmaciji identiteta učenika uključujući razlike na osnovi rodne, manjinske i etničke pripadnosti, kulturološkog podrijetla, jezika i vjeroispovijesti
- 6.6. Plan nastavnih sati za nastavne predmete redovito sadržava nastavne strategije koje imaju cilj otkloniti prepreke u učenju za učenike s posebnim potrebama (diferencijacija i izmijenjena očekivanja u pogledu vremena), kao i za učenike čiji materinski jezik nije jezik na kojem se izvodi nastava u školi
- 6.7. U planu nastavnih sati posebno se ističe osobni, društveni, emocionalni i intelektualni razvoj
- 6.8. Nastava se planira ponajprije kao potpora u usvajanju znanja svih učenika umjesto rigidnog inzistiranja na pukoj realizaciji sadržaja iz nastavnog plana i programa
- 6.9. Uvod u nastavni sat služi kao poveznica između nastavnih ciljeva koji se odnose na prethodni rad, znanja ili iskustvo pomažući učenicima shvatiti nastavu kao trajni proces
- 6.10. Nastavni sati zasnivaju se na različitim nastavnim strategijama koje uključuju različite aktivnosti kao što su rad u parovima ili malim skupinama, frontalna nastava, rješavanje problema, rasprave, prezentacije, pisanje, uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija i medija
- 6.11. Nastava omogućava ravnomjerno korištenje nastavnih resursa na razini razreda kako bi se svim učenicima osigurao potpun pristup nastavnom planu i programu
- 6.12. Nastavni sati organizirani su tako kako bi postavljeni zadatci i iskorišteni resursi služili podizanju razine svijesti i interesa za različite kulture i otklanjanja predrasuda i stereotipa
- 6.13. Nastavne aktivnosti i vođenje razreda uključuje poduzimanje pozitivnih mjera koje jačaju međusobno poštivanje i povjerenje kod učenika bez obzira na rodnu pripadnost, sposobnost učenja, etničku pripadnost, kulturološko podrijetlo, vjeroispovijest ili jezik

- 6.14. Nastavne strategije redovito se koriste u svrhu usvajanja i promoviranja različitih stanovišta, čime se učenici potiču na razmišljanje o stavovima koji su drugačiji od njihovih
- 6.15. Nastavne aktivnosti trebaju biti organizirane tako kako bi učenici različitog podrijetla i rodne pripadnosti radili zajedno
- 6.16. Nastavnici na svojim nastavnim satima koriste resurse koji stimuliraju interkulturalne aktivnosti i koji su prilagođeni interesima i iskustvima učenika
- 6.17. Nastavne strategije imaju cilj svim učenicima pomoći u preuzimanju odgovornosti za samostalno učenje
- 6.18. Nastavne strategije potiču sve učenika na sudjelovanje u raspravama i ostalim aktivnostima, uključujući i 'pitanja i odgovore'
- 6.19. Nastava pruža visoka očekivanja za sve učenike u razredu, bez obzira na njihove razlike u pogledu podrijetla i postojanje posebnih potreba u učenju
- 6.20. Redovito se koriste nastavne strategije koje nude zanimljiv proces učenja i omogućuju svim učenicima postići kvalitetan napredak te iskusiti ugodno i uspješno učenje

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Nastavnici pomno pripremaju nastavne sate i redovito ih provjeravaju po pitanju plana sprovođenja interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja na razini škole. Pripreve za nastavni sat redovito provjerava pedagog i ravnatelj škole uključujući i kriterije za procjenu interkulturalnosti i inkluzivnosti. Nastavnici vrednuju svaku pripravu vezanu za ishode u učenju koje se ocjenjuju i provjeravaju u odnosu na ponašanje, motivaciju, međuodnose i uspjeh na obrazovnom području pojedinačno za učenike i skupine učenika uključujući djevojčice i dječake, manjinske etničke skupine, vjerske i jezične skupine, kao i učenike s posebnim potrebama. Pripravu nastavnih sati prati i redovito samovrednovanje nastavnika. Priprava nastavnih sati i nastavna strategija imaju trajni cilj odražavati inkluzivne i pozitivne različitosti unutar razrednih skupina na području rodne i etničke pripadnosti, kulture, jezika, vjeroispovijesti i postojanja posebnih potreba učenika. Nastavne strategije usmjerene su na pitanja koja se odnose na inkluzivnu praksu i uspjeh svih učenika.
2. Nastavni sati se pomno pripremaju i ulaže se trud kako bi se omogućilo uključivanje svih učenika u nastavni proces te se u nastavni plan i program, po potrebi, uvode elementi interkulturalnosti i različitosti. Razlike u pogledu ishoda učenja najčešće se tretiraju kao posljedice različitih individualnih sposobnosti, a analiza nakon nastavnih sati, odnosno učenja više se odnosi na zastupljenost nastavnog plana i programa i ponašanje, nego na usporedbu podataka do kojih se došlo procjenom pojedinih učenika i skupina učenika. Pošto je različitost u našoj školi slabo izražena, u školi vlada mišljenje kako su neki drugi prioriteti važniji. Standardi su relativno visoki, a učenicima se nudi ugodno i uspješno obrazovanje. Većina roditelja zadovoljna je nastavom u školi, kao i uspjehom svoje djece.
3. Priprava nastavnih sati isključivo je obveza nastavnika iako je uprava škole svjesna važnosti politike interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja pažnja se posvećuje drugim djelatnostima, ali postoji nada da će veći broj nastavnika kroz nastavu povremeno uvoditi teme o multikulturalnosti. Školsko osoblje ne prati ovaj proces za sada, ali planira u budućnosti.

INDIKATOR 7.

Ocjenjivanje i standardi po pitanju usvajanja znanja i podataka

Komponente uspješne primjene i prakse

- 7.1. Metode i materijali koji se u školama koriste za praćenje usvajanja znanja učenika i njihovog uspjeha redovito se provjeravaju po pitanju postojanja mogućih kulturoloških i religijskih predrasuda
- 7.2. Metode i materijali koji se u školama koriste pri praćenju usvajanja znanja učenika i njihovog uspjeha redovito se provjeravaju po pitanju nenamjernog diskriminiranja učenika čiji materinski jezik nije jezik na kojem se izvodi nastava u školi
- 7.3. Kada je to moguće, učenici se ocjenjuju i pruža im se pomoć na njihovom materinskom jeziku
- 7.4. Podatci u okviru ocjenjivanja, koji se koriste za pravljenje skupina učenika, otvoreni su i temelje se isključivo na objektivnim obrazovnim kriterijima
- 7.5. Ocjenjivanje služi kao izvor informacija i utječe na planiranje nastavnih sati, raspoređivanje učenika i potrebitu diferencijaciju
- 7.6. Podatci u okviru ocjenjivanja redovito se prikupljaju zbog informiranja učenika o njihovom uspjehu i davanju uputa kako postići bolji rezultat te zbog informiranja roditelja o uspjehu njihovog djeteta
- 7.7. Škola je uvela razrađene strategije rješavanja pitanja neobjektivne nejednakosti kod ishoda učenja skupine učenika čiji su članovi različite rodne i etničke pripadnosti, kulturološkog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba ili jezične skupine postavljajući sebi cilj njihovo otklanjanje
- 7.8. Učenicima je omogućeno uključivati se redovito u ocjenjivanje i komentiranje procesa učenja
- 7.9. Podatci u okviru ocjenjivanja službeno se pohranjuju na odgovarajući način i dostupni su svima na uvid uključujući i roditelje
- 7.10. Podatci u okviru ocjenjivanja u obliku testa za skupinu, razred ili zajedničku skupinu, odnosno rezultati provjere znanja analiziraju se po skupinama čiji su članovi različite rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika
- 7.11. Podatci do kojih se došlo putem ovih analiza koriste se u planiranju na svim razinama upravljanja: godišnjim planovima i programima rada ravnatelja, škole i nastavnika uključujući nastavni plan i program u planiranju nastavnih sati, u planiranju obuke i prioriteta raspoređivanja resursa
- 7.12. Ocjenjivanje učenika prati se po skupinama čiji su članovi različite rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, jezika i osobe s posebnim potrebama
- 7.13. Škola koristi podatke kao ključni instrument procjene i osiguravanja jednakosti po pitanju ishoda za sve učenike bez obzira na njihovo podrijetlo, rodnu i etničku pripadnost, kulturološko podrijetlo, na posebne potrebe učenika i jezik kojim govore

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evaluacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Uprava škole na svim razinama, uključujući i nastavnike, redovito koristi podatke u okviru ocjenjivanja u svrhu prepoznavanja neobjašnjivih nejednakosti po pitanju ishoda učeničkog usvajanja znanja i ponašanja. U analizama se ne pripisuje krivica skupini učenika ili etničkom, kulturološkom, vjerskom i jezičnom podrijetlu, nego se neumorno traže objašnjenja po pitanju politike na razini škole i njenom sprovođenju u praksi. Škola koristi ovo ocjenjivanje u cilju praćenja i vrednovanja učinkovitosti politike inkluzivnog i interkulturalnog odgoja i obrazovanja na razini škole.
2. Škola koristi ocjenjivanje u cilju poboljšanja procesa nastave i učenja, kao i preciznog informiranja roditelja o uspjehu njihove djece. Kod školskog osoblja postoji nesigurnost u procesu korištenja praćenja podataka u okviru ocjenjivanja u cilju postizanja ishoda za posebne skupine učenika čiji su pripadnici različite etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika i osjeća se potreba pružiti im potporu i pomoć pri otklanjanju profesionalne neodlučnosti.
3. U školi se nastoji poboljšati sustav ocjenjivanja iako se shvaća važnost praćenja obrazovnih ishoda, znanja i resursi će po tom pitanju biti iskorišteni u okviru dugoročnog cilja.

INDIKATOR 8.

Upis učenika

Komponente uspješne primjene i prakse

- 8.1. Škola na papiru i u praksi brine o korektnosti i pravičnosti prema djeci pri upisu u školu u mjestu u kojem se nalazi škola neovisno o njihovoj rodnoj i etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, neovisno o vjeroispovijesti, društvenom podrijetlu i jeziku uz upoznavanje zajednice o tomu putem školske brošure i drugih medija
- 8.2. Škola pomno nadzire proces sprovedbe plana upisa učenika kako bi se izbjeglo kod onih obitelji koje nisu upoznate s obrazovnim sustavom u Bosni i Hercegovini stavljanje u nepovoljniji položaj
- 8.3. Škola prati profil učenika koji se upisuju i uspoređuje ga s profilom lokalne zajednice po pitanju etničke pripadnosti, po pitanju kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba učenika, društvenog podrijetla, jezika, kao i po pitanju razloga postojanja identificiranih nejednakosti
- 8.4. Škola poduzima mjere na planu otklanjanja identificiranih neobjektivnih prepreka uključujući otvorenu ili prikrivenu pristranost i predrasude u tom procesu
- 8.5. Škole, čiji planovi upisa učenika podrazumijevaju odabir učenika putem intervjua omogućuju promjene podataka o upisu neovisno o bilo kakvoj mogućoj pristranosti i predrasudi po pitanju etničke pripadnosti/kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, društvenog podrijetla ili jezika
- 8.6. Škola poduzima mjere kako bi se osigurao upis učenika iz obitelji koje su se doselile u lokalnu zajednicu ili koje privremeno borave u njoj, kao i za obitelji marginalizirane u društvu
- 8.7. Škola redovito organizira doček i prijam novih učenika uz dobrodošlicu pripomaganjem pomoćnika za višejezičnu potporu, kao i sustav 'udruženih prijatelja' i 'autobusne postaje' koji učenicima pomažu preuzimati odgovornost kod sklapanja prijateljstava i pružanja podrške novim učenicima
- 8.8. Plan upisa učenika je otvoren i ima cilj osigurati neometan pristup školi za svu djecu u lokalnoj zajednici

Molimo navedete dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evaluacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola, na papiru i u praksi, ozbiljno pristupa usuglašenom operativnom planu upisa učenika koji se temelji na osiguranju jednakih mogućnosti za svako dijete u lokalnoj zajednici, mjestu ili naselju koji želi pohađati školu. Javnost i lokalna zajednica upoznati su detaljno i otvoreno s postupkom upisa učenika. Škola ulaže velik trud kako bi se predstavila kao institucija koja nudi dobrodošlicu novim učenicima bez očitovanja prikrivene, a niti otvorene diskriminacije.
2. Škola ima jasan plan pri upisu učenika i sprovodi ga objektivno pokušavajući postići pravičnost. Postoji svijest kako bi se moglo uraditi više uvjeravanjem lokalne zajednice kako škola predstavlja resurs dostupan svim članovima zajednice i kako će novi učenici biti dočekani uz dobrodošlicu i postići iste rezultate kao i ostali učenici u školi bez obzira na različitosti u rodnoj i etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti, jeziku i posebnim potrebama
3. Škola ima problem s brojem upisnih mjesta za učenike, ali nastoji biti pravična po pitanju plana upisa učenika. Nije urađena analiza profila učenika u smislu rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, posebnih potreba učenika, vjeroispovijesti i jezika gdje škola pokušava voditi inkluzivnu politiku. Postoji svijest o tomu kako moderna profesionalna praksa treba biti posvećena pitanjima jednakosti. Kada u budućnosti bude dovoljno resursa i mogućnosti za obuku, škola će ih pokušati iskoristiti u dopuštenom vremenskom roku.

INDIKATOR 9.

Nazočnost učenika u školi

Komponente uspješne primjene i prakse

9. 1. U pravilnicima i statutu škole navedeni su jasno propisi o nazočnosti učenika u školi, a sažetak tih pravila nalazi se u školskoj brošuri i ostalim medijima
- 9.2. Učenici i roditelji redovito su obaviješteni o nadnevku početka i završetka polugodišta pri čemu se koriste mediji i primjereni višejezični tekstovi
- 9.3. Tijekom redovite komunikacije s učenicima i roditeljima ističe se važnost i potreba za točnošću po pitanju nazočnosti učenika na nastavi
- 9.4. Škola redovito prati nazočnost učenika u odnosu na pripadnost skupinama koje se razlikuju na osnovi rodne i etničke pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti, društvenom podrijetlu i jeziku, a nejednakosti se identificiraju i analiziraju
- 9.5. Škola u suradnji s roditeljima i učenicima poduzima mjere po pitanju nazočnosti učenika na nastavi ili izočnosti pojedinaca ili skupina učenika s nastave
- 9.6. Sukladno resursima, škola poduzima prikladne mjere pri otklanjanju smetnji koje negativno utječu na nazočnost učenika u školi uključujući strah roditelja koji je povezan sa sigurnošću djece na ulici, lošim javnim prijevozom i zlostavljanjem na etničkoj osnovi.
- 9.7. Redovito se prati poštivanje zakonske obveze roditelja da djecu šalju u školu u cilju osiguranja jednakog postupanja za sve skupine unutar lokalne zajednice čiji se članovi razlikuju na osnovi rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika
- 9.8. Školski propisi i politika na području nazočnosti i izočnosti učenika na nastavi moraju ponuditi poseban postupak učenicima koji imaju pravo izostanka s nastave tijekom vjerskih blagdana
- 9.9. Škola se brine osigurati učenicima, koji izostaju s nastave tijekom vjerskih blagdana informacije o nastavnim sadržajima koje su propustili i pružiti im priliku nadoknaditi propušteno
- 9.10. U slučaju nezadovoljavajuće nazočnosti učenika na nastavi, škola djeluje aktivno kako bi ojačala kontakt s obitelji i ostvarila s njima redovite posjete

Molimo navedete dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola sprovodi središnji i usuglašeni operativni plan koji osigurava zadovoljavajuću nazočnost svih učenika na nastavi i vrši analize obrazaca nazočnosti na nastavi kako bi se otkrilo postojanje neobjašnjenih odstupanja među skupinama uključujući dječake i djevojčice, kao i skupine čiji su članovi manjinske etničke pripadnosti kulturološkog podrijetla ili govore određenim jezikom. U slučaju nezadovoljavajuće nazočnosti ili izočnosti pojedinaca ili skupine učenika na nastavi poduzimaju se odgovarajuće mjere, a s roditeljima se uspostavlja blizak kontakt kako bi se osigurala zadovoljavajuća i redovita nazočnost učenika na nastavi. Škola ozbiljno shvaća probleme koji dovode do smanjene nazočnosti učenika na nastavi i sukladno svojim mogućnostima i područjem djelovanja poduzima mjere u cilju smanjenja posljedica takvog ponašanja. Iznimke po pitanju propisa oko nazočnosti učenika na nastavi moraju se predvidjeti za vrijeme vjerskih blagdana.
2. Škola vodi kvalitetnu evidenciju nazočnosti učenika na nastavi, ali ne vrši analizu podataka u smislu identifikacije obrazca koji se odnose na posebne skupine učenika uključujući djevojčice i dječake, kao i manjinske skupine po kriteriju etničke pripadnosti/kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti i jeziku. Škola je postavila cilj što prije uvesti tu praksu uz osvještenost kako je to potrebno uraditi u bliskoj budućnosti.
3. Škola nastoji poboljšati nazočnost učenika na nastavi i posjeduje opće podatke koji mogu olakšati usklađivanje s postupcima izvješćivanja. Učenici koji imaju nezadovoljavajuću nazočnost na nastavi prepuštaju se vanjskim institucijama koje se bave tim pitanjima. Školi bi dobro došlo savjetovanje po pitanju poduzimanja sofisticiranijeg pristupa podizanju razine nazočnosti učenika na nastavi i njegovom praćenju.

INDIKATOR 10.

Ponašanje 1. Disciplina

Komponente uspješne primjene i prakse

- 10.1. Etički kodeks škole izložen je na vidljivim mjestima u školi i učionicama, a učenici se često podsjećaju na ponašanje sukladno Etičkom kodeksu
- 10.2. Učenici skupa s nastavnicima rade na izradbi kodeksa ponašanja, odnosno pravilnika na razini razreda koji je kompatibilan sa školskim Etičkim kodeksom i zasnovan na međusobnom uvažavanju
- 10.3. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku kojim nastoji podvrći ponašanje učenika i detaljno objašnjava filozofiju škole uključujući nagrade i kazne učenicima. U planu su navedene mjere sprječavanja isključenja i prelaska učenika u drugu školu
- 10.4. Opći pristup na razini škole jeste potaknuti kod učenika samodisciplinu razgovorom
- 10.5. Redoviti razgovori s učenicima održavaju se u cilju otklanjanja napetosti vezanih uz ponašanje u razredu uključujući međudnose kako bi se osiguralo skladno društveno okruženje
- 10.6. Škola se redovito savjetuje s roditeljima i učenicima po pitanju ispravne primjene školske discipline
- 10.7. Škola prati dodjeljivanje nagrada i kazna te analizira podatke u cilju identifikacije neobjašnjenih odstupanja u njihovoj uporabi koji se mogu povezati s rodnom i etničkom pripadnošću, jezikom i vjeroispoviješću
- 10.8. Škola je kroz svoje programe stručnog usavršavanja detaljno obaviještena o postojanju kulturoloških različitosti po pitanju izražavanja emocija uz osviještenost kako postupci korigiranja i razumijevanja neprihvatljivog ponašanja moraju odražavati ove razlike.
- 10.9. Svi odrasli članovi školske zajednice smatraju se odgovornima za pravila u ponašanju učenika
- 10.10. Škola uvelike nastoji osigurati da učenici i osoblje znaju prepoznati rasistički i seksistički govor i ponašanje osviješteni o neprihvatljivosti takvih postupaka

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola ima pisani i u praksi potkrijepljeni, usuglašeni operativni plan ponašanja i discipline i redovito razmatra ta pitanja s učenicima i roditeljima. Nagrade i kazne se prate poradi otkrivanja pristranosti u njihovoj uporabi i poduzimaju se mjere u cilju otklanjanja identifikacijskih odstupanja. Škola uključuje nastavnike i školsku zajednicu u proces oblikovanja ponašanja učenika sprovedeći politiku koja je u potpunosti sukladna Etičkom kodeksu.
2. Disciplina u školi je dobra i roditelji su zadovoljni općim pristupom. Škola uvijek dodjeljuje nagrade i kazne po zaslugama i potrebi, ali je otvorena za nove ideje po pitanju praćenja potencijalne diskriminacije. Savjetovanje je dobrodošlo.
3. Disciplina u školi je dobra. Nema prigovora učenika ili roditelja i škola funkcionira kao jedan skladan kolektiv. U školi smatraju kako nema prikrivene diskriminacije, ali ne na osnovi analize podataka.

INDIKATOR 11.

Ponašanje 2. Zlostavljanje/Mobing

Komponente uspješne primjene i prakse

- 11.1. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku koji se odnosi na zlostavljanje i mobing, kao i njihovu prevenciju jasno definirajući pojam zlostavljanja
- 11.2. U školi se zlostavljanje i mobing smatraju narušavanjem tjelesnog, emocionalnog i mentalnog zdravlja pojedinca
- 11.3. Škola aktivno djeluje po pitanju asocijalnog i rasističkog ponašanja uključujući verbalno zlostavljanje usmjereno ka pojedincu, bilo da se radi o učenicima ili osoblju škole
- 11.4. Zlostavljanje i mobing su problemi o kojima se razgovara s roditeljima i učenicima i svi su upoznati sa strategijom prevencije i smanjenjem broja žrtava zlostavljanja i mobinga na najmanju moguću mjeru
- 11.5. Škola žrtvama zlostavljanja pruža odgovarajuću potporu, a sa zlostavljačima se postupa sukladno disciplinskim pravilima unutar škole
- 11.6. Svi učenici znaju kako ne smiju prikrivati zlostavljanje i ako se nad njima vrši mobing u školi. Moraju imati pristup poznatoj odrasloj osobi od povjerenja s kojom mogu razgovarati
- 11.7. Škola vodi detaljnu evidenciju o svim žrtvama zlostavljanja i mobinga koji se analiziraju otkrivanjem neobjašnjenih odstupanja povezanih sa skupinama koje se razlikuju po spolu, etničkoj pripadnosti/kulturnom podrijetlu, posebnim potrebama ili jeziku
- 11.8. Škola detaljno istražuje svaki pojedinačni slučaj zlostavljanja i mobinga i poduzima adekvatne mjere u suradnji s učenicima, roditeljima i zajednicom
- 11.9. Slučajevi pokazivanja rasne, seksističke i vjerske netolerancije redovito se prijavljuju članovima školskog odbora, a zbirni podatci se koriste u kreiranju školske politike, upravljanju ponašanjem i pri izradbi nastavnog plana i programa
- 11.10. S učenicima i roditeljima redovito se vode razgovori o tomu jesu li zadovoljni sprovedbom i praksom u školi po pitanju suzbijanja zlostavljanja i mobinga u školi
- 11.11. U školi su svjesni kako je osoblje osjetljivo na zlostavljanje od svojih kolega te su u tom smislu predviđene procedure izvješćivanja i savjetodavne pomoći

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku koji se odnosi na zlostavljanje i mobing, te djeluje aktivno u otkrivanju mogućih slučajeva zlostavljanja osviješteni o negativnim posljedicama. Škola i školski odbor praćenjem podataka su u potpunosti upoznati sa svim slučajevima zlostavljanja i mobinga koji su povezani s rasnom, seksističkom i vjerskom mržnjom i poduzimaju odgovarajuće mjere sukladno tomu. O zlostavljanju se redovito razgovara s učenicima i njihovim roditeljima.
2. U školi su zadovoljni s planom i praksom po pitanju zlostavljanja i mobinga, ali postoji svijest o tomu kako se mora prikupiti i analizirati više podataka za identifikaciju svih odstupanja.
3. U školi smatraju kako je prevencija zlostavljanja i mobinga manje važan prioritet, jer zlostavljanje nije česta niti zabrinjavajuća pojava. Ipak, postoji svijest o tomu kako je potrebno analizirati postojeću politiku i praksu i doći do kvalitetnijih i ažuriranih podataka.

INDIKATOR 12.

Ponašanje 3. Prelazak u drugu školu

Komponente uspješne primjene i prakse

- 12.1. Škola ima jasno napisan i usuglašen operativni plan o prelasku učenika u drugu školu koji je sukladan mjerodavnim propisima ministarstva, odnosno županije o čemu se obavještavaju roditelji kroz školsku brošuru
- 12.2. Plan uvijek predviđa uključivanje roditelja u početnoj fazi predloženog prelaska u drugu školu ili kada je o njemu već odlučeno i postoji razumijevanje roditelja za takvom radnjom uključujući i postupak prilaganja žalbe
- 12.3. Plan i praksa na razini škole za prelazak u drugi odjel, područnu školu ili drugu školu, a koji predstavlja zakonsku osnovu, tretira se kao krajnje rješenje o kojem se uvijek izvješćuje odjelsko i učiteljsko vijeće i školski odbor
- 12.4. Škola djeluje aktivno kako bi suzbila prethodno pobrojane aktivnosti i pospješila politiku na odgojnom području učenika
- 12.5. Škola identificira učenika kojem prijeti opasnost od premještaja u drugu školu i imenuje odgovarajućeg člana osoblja kao njegovog mentora unutar programa prevencije
- 12.6. Plan škole uključuje strategije dobre prakse, odnosno prikupljanje podataka kako bi se omogućilo sve neobjašnjene nejednakosti na planu premještanja identificirati i poduzeti odgovarajuće mjere u slučaju njihovog otkrivanja
- 12.7. Plan na razini škole je jasan po pitanju stava da će svi pojedinci i sve skupine biti tretirani jednako neovisno o razlikama na području rodne i etničke pripadnosti, na razlikama kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba i jezika
- 12.8. Plan uključuje pravo učenika i roditelja koristiti usluge odvjetnika i savjetnika u slučaju predložene ili realizirane mjere premještanja učenika
- 12.9. Škola poduzima pozitivne mjere kako bi osigurala prebacivanje obrazovnog dosijea učenika u novu školu sukladno uobičajenim pravilima
- 12.10. U slučaju težeg oblika neprihvatljivog ponašanja koji zahtijeva prelazak u drugu školu zbog sigurnosti svih učenika i osoblja postoji tim osoblja na višim položajima u upravi škole koji analizira moguće uzroke uključujući i identifikaciju mogućeg osjećaja nezadovoljstva, frustracije i diskriminacije na razini skupine.

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evaluacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola ima plan usmjeren ka suzbijanju potrebe premještanja učenika u druge škole. Pri tomu koristi se širok spektar strategija uključujući i zauzimanje mentora. Roditelji se redovito i potpuno izvješćuju o svim aktivnostima. Osoblje na višim položajima u upravi škole nastoji analizirati ekstremne vidove neprihvatljivog ponašanja koji za sobom povlače mjeru prelaska u drugu školu tako što prate događanja u školi, a ne u obitelji. Postoji i kvalitetna baza podataka.
2. Škola pokušava spriječiti potrebu premještanja učenika u druge škole i uvijek o tomu obavještava roditelje. Postoji plan škole koji se čini operativnim, ali još uvijek nije urađena analiza podataka o prelascima iz škole u cilju identifikacije nepravilnosti po pitanju nepravičnosti ili nenamjerne diskriminacije.
3. U školi je očito malo slučajeva visokih kazni i postoji osviještenost o tomu kako oni predstavljaju važan problem. Evidencija podataka postoji, ali se oni ne prezentiraju članovima školskog odbora. Pretpostavlja se kako nema diskriminacije, ali su u školi spremni uraditi analizu svoje politike u interesu promoviranja jednakosti.

INDIKATOR 13.

Odgoj i društveni razvoj učenika

Komponente uspješne primjene i prakse

- 13.1. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku koji se dotiče odgoja i društvenog razvoja učenika
- 13.2. Nastavnici i pomoćno osoblje imaju obvezu djelovati u smjeru jačanja karaktera i samopouzdanja svakog učenika, kao i jačanja digniteta učenika u odnosu na etničku pripadnost, kulturno naslijeđe, obitelj i vjerski identitet
- 13.3. Škola ima cilj aktivno uključiti roditelje u proces jačanja učenikove osobnosti i razvoja samopouzdanja
- 13.4. Škola djeluje aktivno u pružanju potpore i savjeta učenicima kojima je to potrebno uvažavajući sve osobne potrebe koje se odnose na status po pitanju rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba i jezika
- 13.5. Škola nastoji pružiti potporu učenicima s lošim uspjehom ili s mogućnošću postizanje lošeg uspjeha
- 13.6. Škola potiče učenike na međusobno poštivanje i ima pozitivan stav prema različitostima i učenju od drugih i drugačijih
- 13.7. Škola nastoji osigurati sigurno okružje svim učenicima i njihovim roditeljima
- 13.8. Škola potiče i definira sadržaj društvenog dijaloga i interakcije zajedničkom igrom i radom u mješovitim skupinama gdje se učenici razlikuju po rodnoj i etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti, posebnim potrebama i jeziku
- 13.9. Učenici se potiču na traženje pomoći od nastavnika i ostalih odraslih članova školske zajednice u situacijama kada je pomoć potrebna njima ili nekom drugom
- 13.10. Učenicima se ukazuje na primjer nastavnika, kako bi se naučili kako se cijeni jedni druge, i radovati se tuđem uspjehu
- 13.11. Učenici se uvijek usmjeravaju i potiču na rješavanje sukoba s drugim učenicima uz pomoć uključivanja nastavnika kao autoriteta očekujući kako će rješenje biti pravično
- 13.12. Učenici se savjetuju i potiču na zalaganje za druge osobe prema kojima se nepravilno postupaju
- 13.13. U školi se od učenika očekuje preuzimanje odgovornosti za svoje učenje uključujući i domaće uratke
- 13.14. Zadani domaći uradak ima jasne nastavne ciljeve koji se temelje na nastavnom planu i programu, a sami zadatci su prilagođeni različitim razinama stečenog znanja, posebnim potrebama učenika, kao i jezičnim sposobnostima
- 13.15. Zadani domaći uradak dovoljno je jasan gdje je moguće uključivanje i pomoć roditelja kada je to potrebno
- 13.16. Zadani domaći uradak učenicima nudi izbor; učenici se mogu sami ocijeniti; zadaća se mora uraditi u realnom vremenskom okviru; nudi mogućnost zajedničkog rada i, gdje je to moguće, stavlja naglasak na korištenje informacija i resursa koji se mogu pronaći kod kuće i unutar obitelji i zajednice
- 13.17. Domaći uradak nastavnici ocjenjuju savjesno i učenici su obaviješteni o ocjenama bez nepotrebnog odlaganja

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evaluacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola uvijek djeluje aktivno u odgoju učenika i u društvenom razvoju učenika, te se to područje djelovanja smatra kao prioritet u svakom aspektu života i rada unutar škole. Učenici se posmatraju i prate i školsko iskustvo se ocjenjuje na osnovi doprinosa odgoju i društvenom razvoju svakog učenika.
2. Škola smatra odgoj i društveni razvoj svojim prioritetom, ali se ta politika sprovodi bez plana i nije dosljedna. Za školu je obrazovni uspjeh važan prioritet, ali postoji svijest o tomu kako se može dodatno raditi po tom pitanju i kako se može ostvariti bliža suradnja s roditeljima. Škola pozdravlja potporu odnosno, savjetodavnu pomoć na ovom području djelovanja.
3. Škola ističe službeni nastavni plan i program, a roditelje i učenike smatra najodgovornijima za njihov odgoj i društveni razvoj. Ipak, u školi su svjesni i zainteresirani za ovaj vid izradbe nastavnog plana i programa i, kada to resursi budu omogućavali, škola će poduzeti mjere kako bi se bolje informirala o zadanoj problematici.

INDIKATOR 14.

Roditelji i lokalna zajednica

Komponente uspješne primjene i prakse

- 14.1. Škola u svojoj brošuri jasno navodi kako želi ostvariti partnerstvo zasnovano na uzajamnom poštivanju s roditeljima / starateljima učenika u školi
- 14.2. Škola se javno obvezala kako će roditelje/staratelje redovito informirati o uspjehu njihovog djeteta te će ponuditi cijeli spektar mogućnosti kako bi se to obistinilo
- 14.3. Škola nastoji ostvariti komunikaciju s roditeljima/starateljima koji govore jezicima manjina ili imaju nisku razinu pismenosti
- 14.4. U školi se ulažu posebni i očigledni naponi oko uspostave veze s roditeljima/starateljima do kojih je teško doći i s kojima održavaju slabe kontakte zbog nepovjerljivosti roditelja/ staratelja ili njihove marginaliziranosti u društvu
- 14.5. Kada je uključivanje roditelja/staratelja otežano zbog postojanja jezičnih prepreka škola nastoji osigurati prevoditelja na jeziku manjina
- 14.6. Škola pokušava pružiti što više mogućnosti uključivanja roditelja/staratelja u proces donošenja odluka koje se odnose na školu, život i rad u njoj
- 14.7. Škola redovito konzultira roditelje/staratelje kod održavanja i usklađivanja termina sastanka održavanja i konzultacija te ostalih školskih okupljanja
- 14.8. Roditeljima koji nisu u mogućnosti nazočiti zakazanim sastancima, ograničenih terminima i mjestom održavanja, nudi se alternativa
- 14.9. Škola vodi detaljnu evidenciju o nazočnosti roditelja na roditeljskim sastancima/konzultacijama i ti podatci se analiziraju poradi identifikacije neobjašnjenih nejednakosti po pitanju nazočnosti unutar skupina čiji se članovi razlikuju po rodnoj i etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti i jeziku
- 14.10. Škola ima razumijevanja o tomu što i koliko su u mogućnosti prenijeti znanja svom djetetu
- 14.11. Škola izražava zahvalnost roditeljima za njihovo ravnopravno sudjelovanje u radu škole
- 14.12. Škola potiče sve roditelje na aktivno sudjelovanje u procesu usvajanja znanja njihovog djeteta i, kada je to prikladno, nudi pomoć u osiguranju roditeljske potpore tijekom učenja kod kuće
- 14.13. Roditeljima se u školi jasno stavlja na znanje kako se njihove brige shvaćaju ozbiljno i kako je cijela zajednica s tim jako dobro upoznata
- 14.14. Škola povremeno ispituje stavove zajednice o svom radu uvažavajući ih tijekom donošenja odluka o radu škole
- 14.15. Škola ima usuglašen operativni plan izgradnje produktivnog partnerskog odnosa s organizacijama koje djeluju unutar lokalne zajednice poput vjerskih institucija i lokalnih gospodarskih subjekata uključujući one koje pripadaju manjinama i predstavljaju manjine

- 14.16. Škola koristi stručne kapacitete, vještine i znanja ljudi te organizaciju unutar školske zajednice pri čemu se ravnopravno odnosi prema manjinama
- 14.17. U školi se koriste jezici manjina koje žive u lokalnoj zajednici i to kao instrument uspostave veze s manjinama
- 14.18. Zajednica potiče korištenje škole za izvanškolske aktivnosti u obliku igraonica za vrijeme školskog raspusta i kada je u mogućnosti tijekom realizacije nastavnog procesa
- 14.19. Škola se uključuje u aktivnosti zajednice osiguravajući pri tomu ravnopravno postupanje svih skupina i organizacija unutar zajednice čiji se članovi razlikuju po etničkoj pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti i jeziku
- 14.20. Škola nastoji ispravno odgovoriti na demografske promjene unutar zajednice

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evaluacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. U školi se produktivni partnerski odnos s roditeljima smatra kao važan čimbenik u postizanju boljeg uspjeha učenika. Škola nastoji zauzeti središnje mjesto unutar lokalne zajednice i djeluje odlučno na planu jačanja kohezije unutar zajednice. Pomno prati proces uključivanja roditelja u cilju osiguranja ravnopravnosti. Jedan od prioriteta je i uspostava odnosa s roditeljima na temelju međusobnog povjerenja.
2. Škola ostvaruje blisku suradnju s roditeljima i pokušava uspostaviti korisne veze sa širom zajednicom. Nazočnost roditelja / staratelja na roditeljskim sastancima je dobra, ali svaka škola ne vodi evidenciju o tomu koji su roditelji/staratelji redovito nazočni roditeljskim sastancima. Škola detaljno informira roditelje o svemu.
3. U školi se roditelji tretiraju kao važan čimbenik i prema njima postupa uz dužno uvažavanje. Kontakti s roditeljima su redoviti, ali se uglavnom organiziraju po potrebi. Roditelji pružaju pomoć školi u malom broju, ili nikako, ali to je gledište politike koji će biti preispitan u budućnosti kada to vrijeme i resursi dozvole.

INDIKATOR 15.

Osoblje: Zapošljavanje i kontinuirano profesionalno usavršavanje

Komponente uspješne primjene i prakse

- 15.1. Škola, skupa sa školskim odborom, odlučno sprovodi zakonske propise po pitanju zapošljavanja i nediskriminacije
- 15.2. Škola poštuju zakonske propise oko objave natječaja za slobodna radna mjesta gdje su opisi poslova i zahtjevi jasni i eksplicitni, i ukoliko je moguće, dostupni i na manjinskim jezicima i ostalim jezicima koji se koriste unutar zajednice
- 15.3. Škola nastoji osigurati postupak odabira kandidata koji ne sadrži niti jedan element pristranosti na temelju rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti, posebnih potreba i jezika
- 15.4. Škola prati strategiju odabira kandidata tako što prikuplja podatke o prijavama, listama kandidata koji su ušli u uži izbor, intervjuima i imenovanjima u kontekstu rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, posebnih potreba i jezika kandidata, a ti podatci se koriste pri analizi politike po pitanju zapošljavanja i napredovanja
- 15.5. Škola nudi otvorene i jednake mogućnosti napredovanja i poduzima mjere kako bi se pozicije za napredovanje kao i više pozicije na primjeren način uskladile s razlikama koje se odnose na podrijetlo unutar školskog osoblja i na razini lokalne zajednice
- 15.6. Škola organizira intervju u kojima sudjeluje više osoba vodeći detaljne zabilješke u svrhu moguće naknadne uporabe
- 15.7. Kandidati se redovito obavještavaju u slučaju da ne zadovolje kriterije odabira uz mogućnost dobivanja dodatnih informacija
- 15.8. Kandidati se redovito obavještavaju da se intervju temelji isključivo na kompatibilnosti njihovih vještina, znanja i iskustava sa zahtjevima za određenu poziciju
- 15.9. Osoblje, odnosno komisija za prijam novih djelatnika, zaduženo pri odabiru kandidata, je kompetentno osiguranje ravnopravnosti tijekom vođenja postupka i poništenje mogućnosti donošenja diskriminirajućih odluka
- 15.10. Škola prakticira pozitivnu diskriminaciju tako što potiče na sudjelovanje u natječajnoj proceduri osobe koje su nedovoljno zastupljene među osobljem po pitanju manjinske, rodne i etničke pripadnosti, kulturnog podrijetla, vjeroispovijesti i jezika
- 15.11. Škola nastoji da politika objave natječaja odražava različitosti koje postoje na razini zajednice po pitanju jezika i pristupu medijima
- 15.12. Škola nudi mogućnosti volontiranja u školi i prati prijam volontera po kriteriju njihove rodne i etničke pripadnosti, kulturnom podrijetlu, vjeroispovijesti, posebnim i jeziku kako bi se identificirala skupina koja je nedovoljno zastupljena u odnosu na profil lokalne zajednice
- 15.13. Škola ima usuglašen operativni plan u pisanom obliku i program kontinuiranog profesionalnog usavršavanja
- 15.14. Osoblje škole, uključujući i članove školskog odbora, uživa jednake mogućnosti profesionalnog usavršavanja naglašavajući razvijanje vještina, znanja i svijesti o različitostima na osnovi interkulturalnog i inkluzivnog odgoja i obrazovanja

- 15.15. Školski program profesionalnog usavršavanja odražava redovit i sustavan pristup koji ističe zajedničku nastavu i učenje; potporu učenicima s posebnim potrebama; potporu učenicima čiji materinski jezik nije jezik na kojem se izvodi nastava u školi; potporu pri izradbi nastavnog plana i programa koji uvažava i promovira različitosti; i potporu pri oblikovanju vještina upravljanja ponašanjem po pitanju borbe protiv rasizma, vjerske netolerancije, netrpeljivosti, međunacionalnog uznemiravanja, seksizma (uključujući i homofobiju), ismijavanja tjelesnih nedostataka te ostalih oblika zlostavljanja i diskriminacije
- 15.16. Primjeri djelotvorne prakse na području interkulturalnog i inkluzivnog obrazovanja, koji se registriraju tijekom redovitog praćenja izvedbe nastave i ostalih aktivnosti u školi, koriste se u izradbi programa profesionalnog usavršavanja pojedinaca, skupina i cjelokupnog školskog osoblja uključujući i školski odbor
- 15.17. Plan na razini škole obuhvaća i nediskriminatorna rješenja i postupke u slučaju pojave tehnološkog viška ili otpuštanja djelatnika
- 15.18. Novim uposlenicima se pomaže u prilagodbi školi i novom radnom okružju

Molimo navedite dokaz o postojanju plana i njegovoj primjeni na razini institucije

Plan i aktivnosti koji se navode, kao dokaz usklađenosti s komponentama, treba podržavati dokumentaciju koju mogu dobiti na uvid svi sudionici te inspektori, stručni savjetnici i članovi školskog odbora

-

Unesite ocjenu 1, 2, ili 3 u okviru evalvacije

Navedite naredne prioritete djelovanja

-

Deskriptori koji Vam mogu pomoći u ocjeni

1. Škola sprovodi politiku zapošljavanja koja je u potpunosti sukladna zakonu i načelima o jednakim mogućnostima za sve. Pomno praćenje aktivnosti onemogućava pojavu nenamjerne ili namjerne diskriminacije tijekom prijama novih djelatnika u radni odnos. Profesionalno usavršavanje ističe pitanje koje se odnosi na različitosti.
2. U školi se primjenjuju u potpunosti zakonski propisi o zapošljavanju i nema svijesti o postojanju diskriminacije. Profesionalno usavršavanje, također ima status prioriteta, ali prioritet imaju kandidati s boljim uspjehom. U školi postoji osviještenost o ulaganju većih napora po pitanju jednakosti.
3. Škola postupa odgovorno pri proceduri zapošljavanja novog kadra. Pritužbi nema, a školi ne nedostaje kompetentnih nastavnika . Program profesionalnog usavršavanja je skroman po pitanju resursa i potreba. Škola je općenito dobro osposobljena kod ispunjenja svojih zakonskih obveza iako postoji svijest o potrebi uvođenja suvremenih rješenja koja se dotiču osiguranja ravnopravnosti i primjene prakse antidiskriminatorne politike.

Sudionici u izradbi Instrumentarija za vrednovanje i samovrednovanje osnovne škole (Interkulturalno i inkluzivno obrazovanje):

Stručnu pomoć u izradbi dokumenta pružili su Nedžada Faginović i Arthur R.Ivatts, stručnjaci za obrazovanje pri UNICEF-u, za Program MDG F Kultura za razvoj.

Voditeljica projekta: *Branka Popić, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje*

Aneks 1.

Članovi radne skupine:

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje: *Branka Kovačević, Jasminka Nalo, Sanja Lulo, Stojan Ljolje*

Ministarstvo civilnih poslova: *Aida Durić, Almina Ćibo, Jelena Vuković*

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke: *Edina Pezo, Ismet Strujo, Jasmina Oruč*

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske: *Ivana Idžan, Ljubiša Rokić, Slavica Kuprešanin*

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona: *Minka Džafić*

Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Županije Posavske: *Nada Dujković*

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona: *Alisa Jogunčić*

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona: *Amela Avdić*

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona: *Amira Borovac*

Ministarstvo obrazovanja nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona: *Esminka Burek*

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona: *Ignacije Radić*

Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i sporta Hercegbosanske županije/Kantona 10: *Mato Križanac*

Odjeljenje za obrazovanje/Pedagoška institucija Vlade Brčko distrikta BiH: *Milan Ljubojević, Ranko Nestorović*

Republički pedagoški zavod Republike Srpske: *Mira Grbić*

Zavod za školstvo Mostar: *Vesna Varunek*

Pedagoški zavod Zenica: *Ramajana Kukavica*

Pedagoški zavod Tuzla: *Hasib Hasanović, Ramiz Nurkić*

Prosvjetno pedagoški zavod Sarajevo: *Azemina Bogdanović, Dina Borovina, Indira Mešković*

Pedagoški zavod Goražde: *Salih Posvandžić*

Udruženje roditelja u BiH: *Senada Pepeljak*

Udruženje srednjoškolaca u BiH: *Adisa Hodžić, Aleksandar Popović, Esmir Omamović, Sandra Valetić*

Predstavnici osnovnih škola BiH: *Adela Krupalija, Irma Purković, Mirjana Knežević, Željka Vasović Tolj*